

Messages from the Gospels

Randolph Dunn

Uchapishaji wa BibleWay

Uchapishaji wa BibleWay ni huduma ya Biblia isiyio ya faida iliyoanzishwa na Randolph Dunn, iliyojitelea kufanya masomo ya Biblia kupatikana kwa mtu yejote anayependa kujifunza zaidi kuhusu Mungu na mapenzi Yake, na kutangaza ujumbe wa Kristo wa msamaha na ukombozi. Hii inawezeshwa kuitia tovuti yake, biblewaypublishing.com, pamoja na gazeti Life Abundant na kitabu mgeuzo cha masomo ya Biblia kinachotolewa na Taasisi ya Kimataifa ya Ujuzi wa Biblia (IBKI).

Mtaala wa IBKI unajumuisha kozi tano, jumla ya takriban vitabu hamsini. Kozi hizi zinapatikana kwa kila mtu, na chaguo la kupata vyeti vya kozi na diploma ya IBKI baada ya kukamilika wakati wa kusoma chini ya mwalimu. Matoleo ya IBKI yanapatikana kwa Kiingereza thebiblewayonline.com, kwa Kihispania kwenye elcaminobiblico.com, na katika lugha kadhaa za Asia kwenye thebibleway.net.

BibleWay Publishing inatoa ruhusa kwa watu binafsi kushiriki, kupakua, na kutoa tena masomo yake kwa ukamilifu kwa madhumuni yasiyo ya kibiashara, lakini inakataza mabadiliko yoyote ya maudhui au kutoza ada wakati wa kushiriki. Ni muhimu kutambua kwamba Taasisi ya Kimataifa ya Maarifa ya Biblia haijaidhinishwa, na hakuna masomo kwa kozi zake.

Randolph Dunn, Mchapishaji

Ujumbe Kutoka Injili

Utangulizi

Adamu na Hawa

Mungu alimuumba mwanadamu kwa mfano wake wa upendo, uaminifu, rehema, amani, na nafsi ya milele. Alimweka mtu huyo mahali palipochaguliwa duniani Alipoumba hapo awali paitwapo Edeni yetu ya Biblia, Bustani ya Edeni au Paradiso. Mwanadamu basi alipewa maagizo machache tu, na amri.

- Mungu akawaambia, Zaeni, mkaongezeke, mkaijaze nchi, na kuitiisha, mkatawale samaki wa baharini, na ndege wa angani, na kila kiumbe chenye uhai kiendacho juu ya nchi. (Mwanzo 1:28).
- BWANA Mungu akamtwa mtu, akamweka katika bustani ya Edeni, ailime na kuitunza. (Mwanzo 2:15)
- Mko huru kula matunda ya mti wowote wa bustani; lakini matunda ya mti wa ujuzi wa mema na mabaya usile, kwa maana ukila matunda ya mti huo utakufa hakika.” (Mwanzo 2:16-17).

Walipojaribiwa kula matunda ya Mti wa Ujuzi wa Mema na Mabaya, walikubali kiburi chao na wakajichagua wenyewe badala ya Mungu. Shetani sasa ana mamlaka juu ya mwanadamu kwa kifo. Kutotii kwao kulitokeza uhitaji wa msamaha wa kurejeshwa

kwa Mungu. "Nami nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke, na kati ya uzao wako na uzao wake; Yeye atakuponda kichwa, na wewe utampiga kisigino." (Mwanzo 3:15).

Kufainahusiana na kifo cha kimwili jinsi mti wa uzima ulivyoondolewa. Pia inahusiana na kifo cha kiroho. Kisha Mungu akaanza mchakato wa kumrejesha mwanadamu kwake kupitia "Yeye" aliyetajwa hapo juu.

Yeyekuponda ina maana kwamba Shetani hawezi tena kumtawala mwanadamu kupitia kifo.

Nguvu ya nyoka iko kichwani mwake. Nguvu za Shetani zilikuwa na ni kifo cha kiroho. Kwa hiyo, kwa kuponda kichwa chake nguvu zake juu ya kifo cha kiroho zitapondwa.

Muhtasari wa Adamu na Hawa:

Adamu na Hawa walikuwa wanadamu wa kwanza walioumbwa na Mungu kwa mfano wake wa upendo, uaminifu, rehema, amani, na nafsi ya milele. Waliwekwa katika bustani ya Edeni wakiwa na kazi ya kuitunza na kupewa maagizo machache tu ya kufuata. Hata hivyo, walijaribiwa na Shetani kula kutoka kwa Mti wa Ujuzi wa Mema na Mabaya na wakajichagulia nafsi zao badala ya Mungu. Kwa sababu hiyo, walianguka katika dhambi na kifo, jambo lililoongoza kwenye uhitaji wa msamaha na kurudishwa kwa Mungu. Mungu aliahidi kutuma mtu ambaye angeponda kichwa cha Shetani na kumrudisha mwanadamu kwake. Tukio hili linaashiria mwanzo wa mchakato wa kumrejesha mwanadamu kwa Mungu.

Ibrahimu.

Baada ya Ibrahimu kumtoa Isaka kuwa dhabihu Mungu alisema "kwa sababu umefanya hivi, wala hukuninyima mwanao, mwanao wa pekee, hakika nitakubariki, na hakika nitauzidisha uzao wako kama nyota za mbinguni, na kama mchanga ulioko ufuoni mwa bahari. Na uzao wako utamiliki lango la adui zake, na katika uzao wako mataifa yote ya dunia yatabarikiwa, kwa kuwa umeitii sauti yangu." (Mwanzo 22:16-18)

- Abrahamu alionyesha imani yake kamili kwa Mungu, kwa kumtoa mwana wake wa ahadi kuwa dhabihu. Na Isaka alikuwa tayari kutoa uhai wake kwa kufanya mapenzi ya baba yake.
- Uzao wa Ibrahimu utabariki watu WOTE sio Wayahudi pekee. Baadaye Kristo anabariki mataifa yote kwa dhabihu yake iliyoleta msamaha na ukombozi kwa wote wanaojitoa kwake.

Musa

"Bwana, Mungu wako, atakuondokeshea nabii kutoka kati yako kama mimi, katika ndugu zako; wewe ndiye utakayemsikiliza; nami nitatia maneno yangu kinywani mwake, naye atawaambia yote nitakayomwamuru." (Kumbukumbu la Torati 18:15-16 ... 18).

- Musa alikuwa mkombozi kutoka katika utumwa wa kimwili, kiongozi mkuu, na mto sheria.

Daudi

Siku zako (Daudi) zitakapotimia za kutembea na baba zako, nitainua mzao wako baada yako, mmoja wa wanao, nami nitaufanya imara ufalme wake. Yeye ndiye atakayenijengea nyumba, nami nitakifanya imara kiti chake cha enzi milele. nitakuwa kwake baba, naye atakuwa kwangu mwana. sitamwondolea fadhili zangu, kama nilivyziondoa kwake yeye

aliyekuwa kabla yako, bali nitamthibitisha katika nyumba yangu na katika ufalme wangu milele, na kiti chake cha enzi kitathibitika milele." (1 Mambo ya Nyakati 17:11-14) .

Uzao wako ni umoja.

Mungu atakuwa Baba yake na atakuwa Mwana wa Mungu
Mungu atasimamisha Ufalme kwa ajili ya Mwanawе
Mwana atajenga Nyumba, makao, kwa ajili ya Mungu na
watu wake katika Ufalme Mpya. kiti chake cha enzi milele.
nitakuwa kwake baba, naye atakuwa kwangu mwana.

Mukhtasari wa Ibrahimu, Musa na Daudi:

Ibrahimu, Musa, na Daudi walikuwa watu muhimu katika Biblia wenye majukumu ya kipekee katika mpango wa Mungu kwa wanadamu. Abrahamu alionyesha kwamba anamtumaini Mungu kabisa kwa kumtoa mwana wake kuwa dhabihu na aliahidiwa kwamba uzao wake ungebariki mataifa yote. Musa alikuwa kiongozi mkuu, mpaji sheria, na mkombozi kutoka katika utumwa wa kimwili. Alitabiri kwamba nabii kama yeye angetoka mionganoni mwa watu na kusema maneno ya Mungu. Daudi aliahidiwa na Mungu kwamba uzao wake ungesimamisha Ufalme wa milele na kuweka nyumba kwa ajili ya Mungu na watu wake katika ufalme huo mpya. Hesabu hizi zilikuwa na fungu muhimu katika historia ya watu wa Mungu na unabii wao unaendelea kutia tumaini na imani kwa watu hadi leo.

Yusufu na Mariamu.

Kutoka kwa ahadi kwa Daudi, Wayahudi walikuwa wakitafuta nini? Masihi wao, mkombozi wa kidunia.

Lakini ahadi ya Mungu kwa Daudi ilikuwa kwamba mmoja wa wazao wake ungesimamisha ufalme wake na makao ya familia ya Mungu katika ufalme ambao uzao wa Daudi

ungeanzisha. Uzao huu ungejenga makao ya Mungu. Ahadi haikusema kurudisha ufalme wa Daudi.

Wakati ulikuwa umefika wa kutimizwa kwa ahadi ya Mungu kwa Adamu na Hawa, Abrahamu, Musa, na Daudi.

Gabrieli alisema, "Utachukua mimba ndani ya tumbo lako la uzazi na kuzaa mtoto mwanamume, nawe utamwita jina lake Yesu. Yeye atakuwa mkuu na ataitwa Mwana wa Aliye Juu Zaidi. Na Bwana Mungu atampa kiti cha enzi cha Daudi baba yake, naye atatawala juu ya nyumba ya Yakobo milele, na ufalme wake hautakuwa na mwisho. (Luka 1:31-33).

Hata ulipowadia utimilifu wa wakati, Mungu alimtuma Mwanawe ambaye amezaliwa na mwanamke, amezaliwa chini ya sheria, ili kuwakomboa hao waliokuwa chini ya sheria. (Wagalatia 4:4-5).

Mwanawe- Mwana wa Mungu katika mwili wa kibinadamu wa Yesu wa Nazareti - uzao wa Daudi.

Ili Kukomboa- nunua, toa, weka huru, weka huru.

"Basi kuzaliwa kwake Yesu Kristo kulifanyika hivi. Mariamu mama yake alipokuwa ameposwa na Yusufu, kabla hawajakutana (kama mke na mume), alionekana ana mimba kwa uweza wa Roho Mtakatifu. Naye Yusufu, mumewe, kwa vile alivyokuwa mtu wa haki, asitake kumwaibisha, akaazimu kumwacha kimya kimya. Lakini alipokuwa akiwaza hayo, tazama, malaika wa Bwana alimtokea katika ndoto, akisema, Yusufu, mwana wa Daudi, usiogope kumchukua Mariamu mke wako, kwa maana mimba yake ni kwa uweza wa Roho Mtakatifu. (Mathayo 1:18-21).

"Yusufu naye alipanda kutoka Galilaya, kutoka mji wa Nazareti, mpaka Uyahudi, mpaka mji wa Daudi, uitwao Bethlehemu, kwa sababu yeye ni wa nyumba na ukoo wa Daudi, ili kuandikwa

pamoja na Mariamu, mchumba wake, aliyekuwa na mimba. Na walipokuwa huko, wakati wake wa kujifungua ukafika. (Luka 2:4-7).

"Malaika wa Bwana akawatokea (wachungaji waliokuwa karibu), na utukufu wa Bwana ukawaangazia pande zote, wakaingiwa na hofu. Malaika akawaambia, "Msiogope, kwa maana mimi ninawaletea habari njema ya furaha kuu itakayokuwa kwa watu wote. Kwa maana leo katika mji wa Daudi amezaliwa kwa ajili yenu, Mwokozi, ndiye Kristo Bwana." (Luka 2:9-11).

"Wakati ulipofika wa kutakaswa kwao sawasawa na sheria ya Musa, wakampandisha mpaka Yerusalem ili kumleta kwa Bwana (kama ilivyoandikwa katika torati ya Bwana, Kila mwanamume atakayefungua tumbo la uzazi ataitwa mtakatifu kwa Bwana) na kutoa dhabihu kama ilivyonenwa katika Torati ya Bwana, "hua wawili au makinda mawili ya njiwa. Basi aliquwa na mtu huko Yerusalem, jina lake Simeoni, naye mtu huyo aliquwa mwadilifu na mcha Mungu, akingojea faraja ya Israeli, na Roho Mtakatifu aliquwa juu yake. Na aliquwa amefunuliwa na Roho Mtakatifu kwamba hatakufa kabla ya kumwona Kristo wa Bwana. Akaingia hekaluni kwa Roho, na wazazi walipomleta mtoto Yesu, ili wamfanyie kama desturi ya torati, akamchukua mikononi mwake, akamtukuza Mungu, akasema, Bwana, sasa wamwacha mtumwa wako aende zake kwa amani, kama ulivyosema; kwa maana macho yangu yameuona wokovu wako uliouweka tayari mbele ya mataifa yote, kwa ajili ya utukufu wa mataifa yote na Israeli. (Luka 2:22-32).

Faraja ya Israeli kile ambacho marabi humwita Masihi mfariji, mfariji kulingana na Thayer's Greek Lexicon.

“Palikuwa na nabii mke, Ana, binti Fanueli, wa kabilia ya Asheri. Alikuwa mzee sana, akiwa ameishi na mumewe kwa miaka saba tangu alipokuwa bikira, kisha akiwa mjane hadi alipokuwa na umri wa miaka themanini na minne. Hakutoka Hekaluni, akiabudu kwa kufunga na kusali usiku na mchana. Naye akakaribia saa iyo hiyo akaanza kumshukuru Mungu na kusema habari zake kwa wote waliokuwa wakingojea ukombozi wa Yerusalem.” (Luka 2:36-38)

“Basi wazazi wake walikuwa wakienda Yerusalem kila mwaka katika sikukuu ya Pasaka. Naye alipokuwa na umri wa miaka kumi na miwili, walipanda kama desturi. Na sikukuu ilipokwisha, walipokuwa wakirudi, mtoto Yesu alibaki Yerusalem. Baada ya siku tatu wakamkuta Hekaluni, ameketi kati ya walimu, akiwasikiliza na kuwauliza maswali. Na wote waliomsikia walistaajabia ufahamu wake na majibu yake. mama yake akamwambia, Mwanangu, mbona umetutenda hivi? Tazama, baba yako na mimi tumekuwa tukikutafuta kwa dhiki nyingi. Naye akawaambia, ‘Kwa nini mlinitafuta? Hamkuju ya kuwa imenipasa kuwa katika nyumba ya Baba yangu.’” (Luka 2:41-49) Je!

Muhtasari wa Yusufu na Mariamu:

Yusufu na Mariamu walichaguliwa na Mungu kuwa wazazi wa kidunia wa Yesu Kristo. Wayahudi walikuwa wakimtazamia Masihi wao, mkombozi wa kidunia, lakini Mungu alimwahidi Daudi kwamba mmoja wa wazao wake angesimamisha ufalme wake na makao ya familia ya Mungu katika ufalme ambao uzao wa Daudi ungeusimamisha. Uzao huu ungemjengea Mungu makao. Wakati ulipofika, Gabrieli alimtangazia Mariamu kwamba atapata mimba na kuzaa mwana aitwaye Yesu, ambaye angekuwa Mwana wa Aliye Juu Zaidi, na Bwana

Mungu atampa kitu cha enzi cha Daudi baba yake. Mariamu alionekana kuwa na mimba kutoka kwa Roho Mtakatifu kabla ye ye na Yosefu hawajakutana. Malaika alimtokea Yusufu katika ndoto, akimhakikishia kwamba mtoto wa Mariamu alitoka kwa Roho Mtakatifu na kwamba amwite mtoto Yesu, kwa kuwa atawaokoa watu wake na dhambi zao. Yusufu na Mariamu walisafiri hadi Bethlehem kwa ajili ya kuhesabiwa, na Yesu alizaliwa huko. Wachungaji waliokuwa karibu walitembelewa na malaika aliyetangaza kuzaliwa kwa Mwokozi, Kristo Bwana. Yusufu na Mariamu walimleta Yesu hekaluni, ambapo Simeoni na Ana, waliokuwa wakingojea faraja ya Israeli, walimwona na kumtambua kuwa ndiye Kristo. Yesu alipokuwa na umri wa miaka kumi na miwili, Yosefu na Maria walimkuta hekaluni, akiwa ameketi kati ya walimu, akisikiliza na kuuliza maswali.

Mijuzi Ilithibitisha Yesu ni Mungu katika mwili wa Mwanadamu.

"Yohana Mbatizaji alitokea katika jangwa la Yudea. Ujumbe wake ulikuwa, "Mgeukie Mungu na ubadili njia yako ya kufikiri na kutenda, (tubu) kwa maana ufalme wa mbinguni umekaribia." Nabii Isaya alizungumza juu ya Yohana aliposema, 'Sauti inalia jangwani: Mtayarishieni Bwana njia! Nyoosheni mapito yake!' (Mathayo 3:1-3).

"Lakini alipowaona Mafarisayo na Masadukayo wengi wakija ili kubatizwa, aliwaambia, "Enyi nyoka wenye sumu! Naweza kukuhakikishia kwamba Mungu anaweza kumwinulia Ibrahimu uzao kutoka katika mawe haya na peteo lake liko mkononi mwake, naye atasafisha nafaka yake ghalani, lakini maganda yake atayateketeza kwa moto usiozimika. (Mathayo 3:7-12).

Yesu ataondoa wale ambao hawabadili njia yao ya kufikiri na kutenda.

Yohana alibatiza ili kuwaita Wayahudi waangaliwe walihitaji kubadili njia yao ya kufikiri na kutenda (kutubu) si kwa ajili ya msamaha wa dhambi bali kurudi kwa amri ya Mungu na kuacha mafundisho ya marabi wao, na mapokeo. Alikuwa akiwatayarisha kwa ajili ya Masihi ambaye angekuwa dhabihu kamilifu ya upatanisho ili kuondoa dhambi ya wale waliomgeukia Masihi. Masihi maana yake ni mkombozi, mkombozi.

"Mbona unabatiza ikiwa wewe si Kristo, wala Eliya, wala yule nabii?" Yohana akawajibu, "Mimi nabatiza kwa maji, lakini katikati yenu amesimama mmoja msiyemjua, naye ajaye nyuma yangu, ambaye mimi sistahili kuilegeza gidamu ya viatu vyake." (Yohana 1:25-27)

"Kesho yake akamwona Yesu akija kwake, akasema, Tazama, Mwana-Kondoo wa Mungu, aichukuaye dhambi ya ulimwengu! (Yohana 1:29-30) Ulimwengu unajumuisha watu wasio Wayahudi.

"Yesu alipokwisha kubatizwa mara akapanda kutoka majini; na tazama, mbingu zikamfunukia, akamwona Roho wa Mungu akishuka kama njiwa, akija juu yake; na tazama, sauti kutoka mbinguni ikasema, Huyu ni Mwanangu, mpendwa wangu, ninayependezwa naye. "Kisha Yesu alipandishwa na Roho nyikani ili ajaribiwe na Ibilisi." ... "Kisha Ibilisi akamwacha; na tazama, malaika wakaja wakamtumikia." (Mathayo 3:16-4:1; 11).

"Yesu aliposikia kwamba Yohana amefungwa, alirudi Galilaya. Akaondoka Nazareti, akaenda Kapernaumu, akakaa kando ya Bahari ya Galilaya. (Mathayo 4:12-13).

"Tangu wakati huo, Yesu alianza kuwaambia watu, "Mgeukieni Mungu mkabadili njia yenu ya kufikiri na kutenda, kwa maana ufalme wa mbinguni umekaribia! (Mathayo 4:17).

"Yesu akaenda Galilaya yote. Alifundisha katika masunagogi na kueneza Habari Njema ya ufalme. Pia akaponya kila ugonjwa na magonjwa mionganoni mwa watu." (Mathayo 4:17 pia Marko 1:35-39; Luka 4:42-44).

"Bwana alipomwona (mjane wa Naini), alimhurumia, akamwambia, "Usilie." Kisha akakaribia, akaligusa jeneza, na wale waliolichukua wakasimama tuli. Akasema, Kijana, nakuambia, Inuka. Yule mfu akaketi, akaanza kusema, naye Yesu akamkabidhi kwa mama yake. (Luka 7:13-15).

Lakini yeye akawaambia, "Wapeni ninyi chakula." Wakasema, "Hatuna zaidi ya mikate mitano na samaki wawili, isipokuwa twende tukawanunulie chakula watu hawa wote." Kwa maana palikuwa na wanaume wapata elfu tano. Akawaambia wanafunzi wake, "Waambieni waketi katika makundi ya watu hamsini kila moja." Wakafanya hivyo, wakawaketisha wote. Kisha akaitwaa ile mikate mitano na wale samaki wawili, akatazama juu mbinguni, akawabariki. Kisha akaimega ile mikate, akawapa wanafunzi wake wawagawie watu. Wakala wote wakashiba. Na kilichosalia kikaokotwa, vikapu kumi na viwili vyva makombo. (Luka 9:13-17).

"Palikuwa na mtu mmoja aliyekuwa mgonjwa kwa muda wa miaka thelathini na minane. Yesu alipomwona huyo mtu amelala hapo, akajua kwamba tayari alikuwa amekaa hapo siku nyingi, akamwambia, 'Je, wataka kuponywa?' Yule mgonjwa akamjibu, Bwana, mimi sina mtu wa kunitia birikani, maji yanapotibuliwa, nami ninaposhuka mtu mwengine hushuka mbele yangu. 8 Yesu

akamwambia, Ondoka, jitwiike godoro lako, uende." (Yohana 5:5-9).

"Wakafika ng'ambo ya bahari, katika nchi ya Wagerasi. Na Yesu alipokwisha kutoka kwenye mashua, mara akakutana na mtu kutoka makaburini mwenye pepo mchafu. Aliishi kati ya makaburi. Na hakuna mtu aliyeweza kumfunga tena, hata kwa mnyororo, kwa maana mara nyngi alikuwa amefungwa kwa pingu na minyororo, lakini alii kата minyororo na kuzivunja pingu vipande vipande. Hakuna aliyekuwa na nguvu za kumtiisha. Usiku na mchana alikuwa akipiga kelele na kujichubua kwa mawe usiku na mchana. Naye alipomwona Yesu kwa mbali, alikimbia na kuanguka mbele yake. Akalia kwa sauti kuu, akasema, Nina nini nawe, Yesu, Mwana wa Mungu Mkuu? Kwa maana alikuwa akimwambia, "Pepo mchafu, mtoke mtu huyu!" Yesu akamwuliza, "Jina lako nani?" Akajibu, Jina langu ni Legioni, kwa maana tuko wengi. Naye akamsihi sana asiwatoe nje ya nchi. Kulikuwa na kundi kubwa la nguruwe wakilisha mlimani. Wakamsihi wakisema, "Utupeleke kwa hao nguruwe, tuwaingie." Kwa hiyo, akawapa ruhusa. Wale pepo wachafu wakatoka, wakawaingia wale nguruwe, na kundi la watu wapata elfu mbili, wakashuka ule ule ule mteremko mkali, wakaingia baharini, wakafa majini. (Marko 5:1-13).

Mwanamke Mkanaani wa eneo lile akatokea, akalia, Ee Bwana, Mwana wa Daudi, nihurumie; binti yangu amepagawa sana na pepo. Lakini hakumjibu neno. Wanafunzi wake wakamwendea, wakamsihi wakisema, Mwache aende zake, maana anapiga kelele nyuma yetu. Akajibu, "Sikutumwa ila kwa kondoo waliopotea wa nyumba ya Israeli." Lakini yeye akaenda akapiga magoti mbele yake, akisema, "Bwana, nisaidie." Naye akajibu, "Si sawa kuchukua

mkate wa watoto na kuwatupia mbwa." Akasema, Naam, Bwana, lakini hata mbwa hula makombo yaangukayo mezani pa bwana zao. Ndipo Yesu akamjibu, "Ee mwanamke, imani yako ni kubwa! Na iwe kama unavyotaka." Na binti yake akapona papo hapo." (Mathayo 15:22-28).

"Jemadari mmoja akamjia, akiomba msaada. Akasema, 'Bwana, mtumishi wangu amelala nyumbani amepooza na anateseka sana.' Yesu akamwambia, 'Nitakwenda kumponya.' Yule akida akamjibu, 'Bwana, mimi sistahili wewe uingie chini ya dari yangu. Lakini sema neno tu, na mtumishi wangu atapona. Kwa maana mimi mwenyewe ni mtu niliye chini ya mamlaka, pamoja na askari chini yangu. Namwambia huyu, Nenda, ye ye huenda; na yule, 'Njoo,' naye anakuja. Namwambia mtumishi wangu, Fanya hivi, naye anafanya. Yesu aliposikia hayo, alistaajabu, akawaambia wale waliomfuata, "Kweli nawaambieni, sijaona mtu ye yote katika Israeli mwenye imani kubwa namna hii. (Mathayo 8:5-11).

"Basi Mariamu alipofika pale Yesu alipokuwa na kumwona, alianguka miguuni pake, akamwambia, Bwana, kama ungalikuwa hapa, ndugu yangu hangalikufa. Yesu alipomwona analia, na wale Wayahudi waliokuja pamoja naye wakilia pia, alihuzunika sana rohoni na kufadhaika sana. Akasema, Umemweka wapi? Wakamwambia, "Bwana, njoo uone." Yesu alilia. Basi, Wayahudi wakasema, "Ona jinsi alivyopenda!" Lakini baadhi yao wakasema, Je! Kisha Yesu, akiwa amehuzunika sana tena, akafika kwenye kaburi. Lilikuwa ni pango, na jiwe limewekwa juu yake. Yesu alisema, "Ondoeni jiwe." Martha, dada yake yule aliyekufa, akamwambia, Bwana, saa hii amekwisha kunuka, maana amekuwa maiti siku nne. Yesu akamwambia, "Je, sikukuambia ya kwamba ukiamini utaona utukufu wa Mungu?" Basi, wakaliondoa

lile jiwe. Yesu akainua macho yake juu, akasema, "Baba, nakushukuru kwa kuwa umenisikia. Nami nilijua ya kuwa wanisikia siku zote; lakini nilisema haya kwa ajili ya watu wanaosimama hapa, ili wapate kusadiki ya kwamba ndiwe uliyenituma."

Alipokwisha sema hayo, akalia kwa sauti kuu, "Lazaro, njoo huku nje." Akatoka yule aliyekufa, amefungwa sanda mikono na miguu, na uso wake umefungwa kwa kitambaa. Yesu akawaambia, Mfungueni, mkamwache aende zake. (Yohana 11:32-44).

Pepo walimtambua kuwa ni Mungu:

"Katika sinagogi palikuwa na mtu mwenye pepo mchafu, akalia kwa sauti kuu, "Aha! tuna nini nawe, Yesu wa Nazareti? Je! umekuja kutuangamiza? Najua wewe ni nani, Mtakatifu wa Mungu." (Luka 4:33-34).

Misa ilipiga kelele:

"Yesu alipokaribia Yerusalemu muda mfupi kabla ya kusulubishwa" Wakamleta punda na mwana-punda, wakaweka nguo zao juu yao, naye akaketi juu yao. Wengi wa umati wakatandaza nguo zao barabarani, na wengine wakakata matawi ya miti na kuyatandaza barabarani. Na makutano waliomtangulia na waliomfuata wakapiga kelele, wakisema, Hosana, Mwana wa Daudi! Amebarikiwa yeye ajaye kwa jina la Bwana! Hosana juu mbinguni. Naye alipoingia Yerusalemu, mji wote ukafadhaika, wakisema, Huyu ni nani? Umati wa watu ukasema, "Huyu ni nabii Yesu kutoka Nazareti ya Galilaya." (Mathayo 21:7-11).

Viongozi wa Wayahudi walikataa kukiri

"Wayahudi wengi waliokuwa wamemtembelea Mariamu na kuona aliyoafanya Yesu wakamwamini. Lakini baadhi yao walikwenda kwa Mafarisayo na kuwaambia mambo aliyofanya

Yesu. Basi, makuhani wakuu na Mafarisayo wakaitisha mukutano wa baraza. Wakauliza, "Tunafanya nini? Mtu huyu anafanya miujiza mingi. Tukimwacha aendelee na anayofanya, kila mtu atamwamini. Kisha Warumi wataondoa cheo chetu na taifa letu. Mmoja wao, Kayafa, ambaye alikuwa kuhani mkuu mwaka huo, akawaambia, "Ninyi hamjui lolote. Ninyi hamkufikiria hata hili: Ni afadhali mtu mmoja afe kwa ajili ya taifa zima. Kayafa hakusema hivyo peke yake mwaka huo, alitabiri kwamba Yesu hangekuwa kwa ajili ya taifa hili tu, bali kwamba Yesu angekuwa ili kuwaleta pamoja watoto wa Mungu waliotawanyika na kuwafanya wawe kitu kimoja. (Yohana 11:45-53).

Kila mahali Yesu alienda alifanya matendo (miujiza) mwanadamu anayeweza kufanya kuthibitisha Yeye alikuwa "mwana wa Mungu."

Muhtasari wa ushahidi wa uungu wa Yesu.

Miujiza iliyofanya na Yesu ni uthibitisho wa kwamba yeye ni Mungu katika umbo la kibinadamu. Yohana Mbatizaji alimtayarishia Yesu njia kwa kuwaita watu watubu na kurejea amri za Mungu. Yohana alibatiza watu kwa maji kama ishara ya tamaa yao ya kubadilisha njia zao, lakini pia alizungumza juu ya Masihi ajaye ambaye angekuwa na nguvu zaidi kuliko yeye na angebatiza watu kwa Roho Mtakatifu na moto.

Maandiko yanasema tukio la ubatizo wa Yesu, ambapo mbingu zilifunguka, Roho ya Mungu ikashuka juu ya Yesu kama njiwa, na sauti kutoka mbinguni ikatangaza kwamba Yesu alikuwa Mwana mpewda wa Mungu. Tukio hilo liliashiria mwanzo wa huduma ya hadharani ya Yesu, ambapo alisafiri kotekote katika Galilaya, akifundisha katika masinagogi, na kufanya miujiza,

kutia ndani kuponya wagonjwa, kulisha maelfu ya watu kwa mikate michache na samaki, na kufufua wafu.

Injili za Mathayo Marko, Luka, na Yohana hutumia masimulizi hayo ya miujiza ya Yesu kubishana kwamba yanatoa uthibitisho wa asili yake ya kimungu. Waandishi wanaripoti kwamba miujiza ya Yesu haikuwa tu matendo ya fadhili bali pia maonyesho ya uwezo wake juu ya asili na ulimwengu usio wa kawaida, ambao Mungu pekee angeweza kuwa nao. Waandishi wanapendekeza kwamba matokeo ya miujiza ya Yesu yanapita uwezo wa kibinadamu tu na inaelekeza kwenye chanzo cha kimungu cha nguvu.

Kwa ujumla, injili zinawasilisha kesi kwa uungu wa Yesu kulingana na miujiza aliyofanya wakati wa huduma yake, ambayo wanabishana kutoa ushahidi kwamba Yesu hakuwa tu nabii au mwalimu bali ni Mungu katika umbo la mwanadamu.

Yesu Anatangaza Habari Njema

Baada ya kujaribiwa na Ibilisi Yesu alirudi Galilaya. Alichosema na kufanya kiliandikwa na Mathayo, Marko, Luka na Yohana.

Mathayo

"Naye akazunguka katika Galilaya yote, akifundisha katika masinagogi yao, na kuihubiri Injili ya ufalme." (4:23; Marko 1:14-15).

- “Heri walio maskini wa roho, maana ufalme wa mbinguni ni wao.
- “Heri wenye huzuni maana hao watafarijiwa.
- “Heri wenye upole maana hao watairithi nchi.

- “Heri wenyе njaa na kiu ya haki, maana hao watashibishwa.
- “Heri wenyе rehema, maana hao watapata rehema.
- “Heri wenyе moyo safi maana hao watamwona Mungu.
- “Heri wapatanishi, maana hao wataitwa wana wa Mungu.
- “Heri wenyе kuudhiwa kwa ajili ya haki, maana ufalme wa mbinguni ni wao.
- “Heri ninyi watakapowashutumu na kuwaldhi na kuwanenea kila neno baya kwa uongo kwa ajili yangu.
- Furahini na kushangilia, kwa maana thawabu yenu ni kubwa mbinguni, kwa maana ndivyo walivyowaudhi manabii waliokuwa kabla yenu. (Mathayo 5:3-12).

"Ingieni kwa kuitia mlango ulio mwembamba; maana mlango ni mpana, na njia ni nyepesi iendayo upotevuni, nao ni wengi waingiao kwa mlango huo; maana mlango ni mwembamba, na njia imesonga iendayo uzimani, nao waionao ni wachache." (Mathayo 7:13-14).

"Si kila mtu aniambiaye, Bwana, Bwana, atakayeingia katika ufalme wa mbinguni; bali ni ye ye afanyaye mapenzi ya Baba yangu aliye mbinguni." (Mathayo 7:21).

Ni lazima mtu ajue mapenzi ya Baba ili kuweza kuyafanya. Yesu ni Neno na alilitangaza alipokuwa duniani, kwa hiyo ni lazima mtu achunguze mafundisho ya Yesu ili kujifunza Neno la Baba.

"Basi, kila mtu atakayenikiri mbele ya watu, nami nitamkiri mbele za Baba yangu aliye mbinguni; 33 bali mtu ye yote atakayenikana mbele ya watu, nami nitamkana mbele za Baba yangu aliye mbinguni. (Mathayo 10:32-33).

"Apandaye mbegu njema ni Mwana wa Adamu. Shamba ni ulimwengu, na mbegu nzuri ni wana wa ufalme. Magugu ni wana wa yule mwovu, na adui aliyepanda ni Ibilisi. Mavuno ni mwisho wa ulimwengu, na wavunaji ni malaika. ufalme wote wa dhambi na wavunja sheria wote, na kuwatupa katika tanuru ya moto; ndipo kutakuwako kilio na kusaga meno; (Mathayo 13:37-43).

"Akawajibu, Na kwa nini mnaivunja amri ya Mungu kwa ajili ya mapokeo yenu?" (Mathayo 15:3-4).

"Yesu akamjibu, "Heri wewe, Simoni Bar-Yona! Kwa kuwa mwili na damu havikukufunulia hili, bali Baba yangu aliye mbinguni. 18 Nami nakuambia, Wewe ndiwe Petro, na juu ya mwamba huu nitalijenga kanisa langu, na milango ya kuzimu (Si Kuzimu, bali Kigiriki haides mahali (state) ya roho zilizoachwa - (Bible Exances) kulishinda." (Mathayo 16:17-18)

Peter(kutoka kwa neno la Kigiriki Petros linalomaanisha jina) alitangaza kutoka kwa maongozi ya Mungu kwamba Yesu alikuwa Mungu. Msingi wa Ufalme na Nyumba ya Mungu.

Mwamba (kutoka neno la Kigiriki Petra linalomaanisha wingi wa mwamba) ni mwamba wa msingi. (Kutoka Lexicon ya Kigiriki ya Thayer).

"Mtu ye yote akitaka kunifuata, na ajikane nafsi yake, auchukue msalaba wake, anifuate. Kwa maana mtu atakaye kuoiko nafsi yake ataiangamiza, lakini mtu atakayeiangamiza nafsi yake kwa ajili yangu ataipata. Kwani itamfaidia nini mtu kuupata ulimwengu wote na kuyapoteza maisha yake? Au mtu atatoa nini badala ya nafsi yake? Kwa maana Mwana wa Adamu atakuja pamoja na malaika zake katika utukufu wa Baba yake, ndipo atamlipa kila

mtu kwa kadiri ya matendo yake. Amin, nawaambia, wako wengine katika papa hapa ambao hawataonja mauti hata watakapomwona Mwana wa Adamu akija katika ufalme wake." (Mathayo 16:24-28)

Yake, ufalme wa Yesu, si ufalme wa Daudi. Kwa kuwa wale wanaosikia wamekufa Ufalme wa Yesu sasa uko.

"Mwalimu, nifanye jambo gani jema ili nipate uzima wa milele?" Akamwambia, "Kwa nini unaniuliza kuhusu jambo jema? Kuna mmoja tu aliye mwema. Ukitaka kuingia katika uzima, zishike amri." Akamwambia, "zipi?" Yesu akasema, "Usiue, usizini, usiibe, usishuhudie uongo, waheshimu baba yako na mama yako, na, umpedende jirani yako kama nafsi yako." Yule kijana akamwambia, "Haya yote nimeyashika. bado ninapungukiwa na nini?" Yesu akamwambia, "Kama wataka kuwa mkamilifu, enenda ukauze ulivyo navyo, uwape maskini, nawe utakuwa na hazina mbinguni; kisha uje unifuate." Yule kijana aliposikia hayo, akaenda zake akiwa na huzuni, kwa maana alikuwa na mali nydingi. (Mathayo 19:16-22).

Kijana huyu aliamini angeweza kupata uzima wa milele (kwa vile alisema ni lazima nifanye nini) "ni tendo gani jema nifanye ili nipate uzima wa milele?" Aliondoka bila kuridhika kwani inaonekana alitegemea mali yake.

"Mnaonaje? Mtu mmoja alikuwa na wana wawili. Akamwendea wa kwanza akamwambia, 'Mwanangu, leo nenda ukafanye kazi katika shamba la mizabibu.' Naye akajibu, Sitaki, lakini baadaye akabadili nia yake, akaenda kwa yule mwana wa pili, akasema vivyo hivyo, naye akajibu, Naenda, bwana, lakini hakwenda. Wakasema, "Wa kwanza." Yesu akawaambia, Amin, nawaambia,

watoza ushuru na wazinzi wanatangulia mbele yenu kuingia katika ufalme wa Mungu; kwa maana Yohana alikuja kwenu katika njia ya haki, ninyi hamkumwamini, bali watoza ushuru na makahaba walimwamini. (Mathayo 21:28-32).

Kuzungumza sio utii. Toba ikifuatiwa na utendaji ni utii.

"Ufalme wa mbinguni unaweza kufananishwa na mfalme aliyemfanya mwanawе karamu ya arusi, akawatuma watumishi wake kuwaita wale walioalikwa arusini, lakini hawakutaka kuja. Akatuma watumishi wengine tena, akisema, Waambieni wale walioalikwa, Tazama, nimeandaa karamu yangu, ng'ombe zangu na ndama zangu walionona wamechinjwa, na kila kitu kiko tayari. Njoni kwenye karamu ya arusi. Lakini hawakujali, wakaenda zao, mmoja shambani mwake, mwinge kwenye biashara yake; na wengine wakawakamata watumwa wake, na kuwafanya aibu, na kuwaua, na akawatuma askari wake kuwaangamiza wale wauaji na kuuteketeza mji wao, "Karamu ya harusi iko tayari, lakini wale walioalikwa hawakustahili" Wale watumishi wakatoka wakaenda nijiani, wakawakusanya wote waliowakuta, wabaya kwa wema, ukumbi wa arusi ukajaa wageni. Akamwambia, Rafiki, uliingiae humu bila vazi la arusi? Naye akawa hana la kusema. Kisha mfalme akawaambia watumishi, 'Mfungeni mikono na miguu na mtupeni katika giza la nje. Mahali hapo kutakuwa na kilio na kusaga meno. Kwa maana walioitwa ni wengi, bali wateule ni wachache.' (Mathayo 22:2-14).

Kumbuka: Mfalme ni Mungu, Mwana ni Kristo, na Wakristo ni Bibi-arusi wa Kristo.

Yesu alitangaza Habari Njema na kufanya miujiza kutia ndani kuwafufua wafu. Uthibitisho kwamba alikuwa Mungu katika mwili wa mwanadamu.

Wayahudi wengi hasa viongozi walimkataa Yeye na ujumbe wake.

Mwanakondoo wa Yesu wa Mungu, alitoa mwili wake wa duniani kwa Mungu kama sadaka ya dhambi pekee ambayo ilifungua mlango wa msamaha na ukombozi kwa wanadamu wote.

Muhtasari wa Injili ya Mathayo:

Andiko hilo linalenga Yesu akitangaza habari njema ya ufalme wa Mungu huko Galilaya, kama ilivyoandikwa katika injili za Mathayo, Marko, Luka na Yohana. Alifundisha katika masinagogi na kutoa ujumbe wa tumaini na wokovu. Yesu pia alifundisha kuhusu baraka zinazowangoja wale wanaofuata amri za Mungu na matokeo kwa wale wasiozifuata.

Alizungumza kuhusu umuhimu wa kumkiri mbele ya wengine na kumfuata, hata ikiwa ni lazima kutoa dhabihu mali za kilimwengu. Yesu alikazia uhitaji wa kufuata mapenzi ya Mungu na akaonya dhidi ya kufuata mapokeo ya wanadamu yanayopingana nayo. Alitangaza kwamba kukiri kwa Petro uungu wake ulikuwa msingi wa kanisa lake, na alitabiri kuja kwake mara ya pili kuhukumu kila mtu kulingana na matendo yake.

Weka alama

“Akaamka asubuhi na mapema, kungali giza bado, akatoka, akaenda mahali pasipokuwa na watu, akaomba huko. Simoni na wale waliokuwa pamoja naye wakamtafuta, wakampata na kumwambia, "Kila mtu anakutafuta." Akawaambia, Twendeni katika miji iliyo karibu, nikahubiri huko pia, maana ndiyo maana

nilitoka. Naye akazunguka katika Galilaya yote, akihubiri katika masinagogi yao, na kutoa pepo." (Marko 1:35-39).

Yesu alitaka wengi wabarikiwe kwa kusikia Habari Njema kwamba Ufalme wa Mbinguni ulikuwa karibu.

"Na walipokuwa hawawezi kumkaribia kwa sababu ya umati wa watu, walitoa dari iliyokuwa juu yake; Naye Yesu alipoiona imani yao, akamwambia yule mwenye kupooza, "Mwanangu, umesamehewa dhambi zako." (Marko 2:4-5).

Matendo yao yalionyesha imani na imani yao.

"Kwa nini anakula pamoja na watoza ushuru na wenye dhambi?" Naye Yesu aliposikia, akawaambia, "Wenye afya hawahitaji tabibu, bali walio hawawezi. Sikuja kuwaita watu wema, bali wenye dhambi." (Marko 2:16-17).

Wale wanaofikiri kuwa wao ni wenye haki na bila dhambi wanaamini kwamba hawahitaji msamaha.

"Na waandishi walioshuka kutoka Yerusalemu wakasema, Ana Beelzebuli, na kuwatoa pepo kwa mkuu wa pepo. (Marko 3:22).

"Na Yesu alipokwisha kutoka katika mashua, mara akakutana naye mtu kutoka makaburini mwenye pepo mchafu. Aliishi kati ya makaburi. Na hakuna mtu aliyeweza kumfunga tena, hata kwa mnyororo, kwa maana mara nyingi alikuwa amefungwa kwa pingu na minyororo, lakini aliikata minyororo na kuzivunja pingu vipande vipande. Hakuna aliyekuwa na nguvu za kumiisha. Usiku na mchana alikuwa akipiga kelele na kujichubua kwa mawe usiku na mchana. Naye alipomwona Yesu kwa mbali, alikimbia na kuanguka mbele yake. Akalia kwa sauti kuu, akisema, Nina nini nawe, Yesu, Mwana wa Mungu Aliye Juu? (Marko 5:2-7).

"Akawaita wale Thenashara, akaanza kuwatuma wawili wawili, akawapa mamlaka juu ya pepo wachafu. Akawaamuru wasichukue chochote kwa ajili ya safari yao isipokuwa fimbo, wala mkate, wala mkoba, wala fedha mishipini, bali wavae viatu na wasivae kanzu mbili. Naye akawaambia, "Mnapoingia katika nyumba, kaeni humo hata mtakapoondoka humo. Na kama mahali po pote wasipowakaribisha, wala wasipowasikiliza, mtakapotoka, yakung'uteni mavumbi yaliyo miguuni mwenu, kuwa ushuhuda kwao." (Marko 6:7-11).

"Mafarisayo na walimu wa Sheria wakamuuliza, 'Kwa nini wanafunzi wako hawaendi kulingana na mapokeo ya wazee, bali hula kwa mikono najisi?' Akawaambia, "Isaya alitabiri vema juu yenu ninyi wanafiki, kama ilivyoandikwa.

Watu hawa huniheshimu kwa midomo, lakini mioyo yao iko mbali nami; Nao waniabudu bure, wakifundisha mafundisho yaliyo maagizo ya wanadamu. Mnaiacha amri ya Mungu, na kuyashika mapokeo ya wanadamu." (Marko 7:5-8).

"Wakafika Kapernaumu. Naye alipokuwa nyumbani, akawaauliza, Mlikuwa mnajadiliana nini njiani? Lakini wakanyamaza, kwa maana njiani walikuwa wamebishana wao kwa wao kuhusu ni nani aliye mkuu zaidi. Akaketi chini, akawaita wale kumi na wawili. Akawaambia, "Kama mtu anataka kuwa wa kwanza, lazima awe wa mwisho kuliko wote na mtumishi wa wote." Akachukua mtoto mdogo akamweka katikati yao, akamkumbatia, akawaambia, "Mtu ye yeyote anayempokea mtoto mmoja kama huyu kwa jina langu, ananipokea mimi. (Marko 9:33-37).

Kiburi katika ubinagsi, kushindwa kutashinda kazi ya "mtumishi."

"Jinsi gani itakuwa vigumu kwa wale walio na mali kuingia katika ufalme wa Mungu!" Wanafunzi walishangazwa na maneno yake. Lakini Yesu akawaambia tena, "Watoto, jinsi ilivyo vigumu kuingia katika Ufalme wa Mungu! Ni rahisi zaidi ngamia kupenya tundu la sindano kuliko tajiri kuingia katika ufalme wa Mungu."

Wakastaajabu sana, wakamwambia, Ni nani basi, awezaye kuokoka? Yesu akawatazama, akasema, "Kwa mwanadamu haiwezekani, lakini kwa Mungu sivyo. Kwa maana yote yanawezekana kwa Mungu." (Marko 10:23-28).

Mali ya mtu haitoi msamaha.

"Yesu akasema, Amin, nawaambia, hakuna mtu aliyeacha nyumba, au ndugu, au dada, au mama, au baba, au watoto, au mashamba, kwa ajili yangu na kwa ajili ya Injili; Lakini wengi walio wa kwanza watakuwa wa mwisho, na wa mwisho watakuwa wa kwanza." (Marko 10:29-31) .

Mtu lazima aamue ikiwa familia ni muhimu zaidi kuliko Kristo na msamaha

"Yesu akawajibu, "Mwaminini Mungu. Amin, nawaambia, Ye yote atakayeuaumbia mlima huu, Ng'oka ukatupwe baharini, wala asione shaka moyoni mwake, ila aamini kwamba hayo asemayo yametukia, yatafanyika. mbinguni wapate kuwasamehe ninyi makosa yenu." (Marko 11:22-25).

Je, tunaomba mlima katika maisha yetu uondolewe?

" Amri ipi iliyo kuu kuliko zote?" Yesu akajibu, "Ya kuu ni hii, Sikia, Israeli, Bwana Mungu wetu ni Bwana mmoja. Nawe mpende Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote na kwa roho yako yote na kwa akili zako zote na kwa nguvu zako zote.' Ya pili ndiyo hii: Umpende jirani yako kama nafsi yako. Hakuna amri nyingine iliyo

kuu kuliko hizi.” Yule mwandishi akamwambia, “Umesema kweli, Mwalimu. Umesema kweli kwamba yeye ni mmoja, na hakuna mwingine ila yeye. Na kumpenda kwa moyo wote na kwa akili zote na kwa nguvu zote na kumpenda jirani kama nafsi yako ni zaidi ya dhabihu zote za kuteketezwa na dhabihu.” Yesu alipoona kwamba amejibu kwa hekima, akamwambia, “Wewe huko mbali na Ufalme wa Mungu.” Baada ya hayo, hakuna mtu aliyethubutu tena kumwuliza maswali yoyote. (Marko 12:28-34).

Sio mbali na Ufalme si sawa na katika Ufalme.

“Lakini jilindeni; kwa maana watawatia ninyi mabarazani, nanyi mtapigwa katika masinagogi, nanyi mtasimama mbele ya maliwali na wafalme kwa ajili yangu, mpate kuwashuhudia mbele yao. Na Injili lazima ihubiriwe kwanza kwa mataifa yote. Na watakapeapeleka ninyi mahakamani na kuwatoa, msiwe na wasiwasi juu ya kile mtakachosema, bali semeni lo lote mtakalopewa, na katika saa hiyo hamtamtolea ndugu yenu Roho Mtakatifu. hata kifo, na baba mtoto wake, na watoto watainuka dhidi ya wazazi wao na kuwaua na ninyi mtachukiwa na watu wote kwa ajili ya jina langu. (Marko 13:9-13).

Muhtasari wa Injili ya Marko:

Andiko hili linakazia matendo na mafundisho ya Yesu Kristo kama yalivyoandikwa na Marko katika Biblia. Yesu alitangaza Habari Njema kwamba Ufalme wa Mbinguni ulikuwa karibu na alitaka watu wengi wasikie. Alisamehe dhambi za mtu aliyepooza kwa sababu ya imani na imani yake Kwake. Yesu alishirikiana na watenda-dhambi na watoza ushuru, akisema kwamba alikuja kwa ajili ya wenye dhambi, si wenye haki. Pia aliwashutumu Mafarisayo kwa kuacha amri za Mungu na kufuata mapokeo ya wanadamu. Yesu aliwatuma wanafunzi

wake kuhubiri na akawapa mamlaka juu ya pepo wachafu. Aliwakumbusha kuwa kujivunia kunashinda kazi ya mja. Yesu pia alisema kwamba mali haitoi msamaha, na ni vigumu kwa wale walio na mali kuingia katika Ufalme wa Mungu. Hata hivyo, mambo yote yanawezekana kwa Mungu.

Luka

“Yeye (Yesu) alikwenda kwenye sinagogi siku ya sabato, akasimama ili asome. Naye akapewa kitabu cha kukunjwa cha nabii Isaya. Akakifungua kile kitabu na kupata mahali palipoandikwa, “Roho wa Bwana yu juu yangu, kwa maana amenitia mafuta kuwahubiri maskini habari njema. Akakikunja kile kitabu, akamrudishia mtumishi, akaketi;

Neno la Mungu kwa Mataifaina “Roho wa Bwana yu pamoja nami. Amenitia mafuta kuwahubiri maskini Habari Njema. Amenituma kuwatangazia wafungwa wa dhambi zao msamaha, na vipofu kupata kuona tena, kuwasamehe waliopondwa na dhambi, na kutangaza mwaka wa Bwana uliokubaliwa.”

Tafsiri hii inaonyesha kusudi la Yesu lilikuwa kusamehe dhambi kwa dhabihu yake. Kwa kufanya hivyo alifanya miujiza ya uponyaji. Kwa hiyo, Habari Njema ilikuwa msamaha wa dhambi kuruhusu ukombozi.

“Watu wakamtafuta, wakamwendea, wakataka kumzua asiwaache; lakini akawaambia, Imenipasa kuihubiri habari

njema ya ufalme wa Mungu katika miji mingine pia, kwa maana nalitumwa kwa ajili hiyo. (Luka 4:42-43).

“Heri ninyi watu watakapowachukia na kuwatenga na kuwatukana na kulitukana jina lenu kuwa ovu kwa ajili ya Mwana wa Adamu! Furahini siku hiyo na kuruka kwa furaha, kwa maana tazama, thawabu yenu ni kubwa mbinguni; kwa maana baba zao ndivyo walivyowatenda manabii.” (Luka 6:22-23).

Uidhinishaji wa mwanadamu ni wa kidunia na hauna thamani na si chochote kikilinganishwa na kibali cha Mungu.

“Nendeni mkamwambie Yohana mliyoyaona na kuyasikia: vipofu wanaona, viwete wanatembea, wenyewe ukoma wanatakaswa, viziwi wanasikia, wafu wanafufuliwa, maskini wanahubiriwa Habari Njema. Na heri asiyechukizwa nami.” (Luka 7:22-23).

“Upesi baadaye alipita katika miji na vijiji, akihubiri na kuihubiri habari njema ya ufalme wa Mungu.” (Luka 8:1).

“Mpanzi alitoka kwenda kupanda mbegu zake.” ... “Basi huo mfano ni huu: Mbegu ni neno la Mungu. Walio kando ya njia ni wale waliosikia. Kisha Ibilisi huja na kuliondoa lile neno moyoni mwao, wasije wakaamini na kuokolewa. Na zile penye mwamba ni wale ambao wasikiapo neno, hulipokea kwa furaha. Lakini hawa hawana mizizi; wanaamini kwa kitambo, na wakati wa kujaribiwa huanguka. Na zile zilizoanguka penye miiba, ni wale wanaosikia, lakini wakiendelea na safari husongwa na shughuli na mali na anasa za maisha, na matunda yao hayakomai. Na zile penye udongo mzuri, ndio wale ambao hulisikia neno, na kulishika kwa moyo mwema na mzuri, na kuzaa matunda kwa uvumilivu.” (Luka 8:8:5 na 11-15).

Wapanzi wa mbegu za Injili hawatakiwi kumtenga mtu yeyote, hasa watafutaji.

Nitakufuata kokote utakakokwenda.” Yesu akamwambia, “Mbweha wana mapango na ndege wa angani wana viota, lakini Mwana wa Adamu hana mahali pa kulaza kichwa chake.” Akamwambia mwengine, “Nifuate.” Lakini akasema, “Bwana, niruhusu kwanza niende nikamzike baba yangu (ngaja mpaka afe).” Yesu akamwambia, “Waache wafu wao. Lakini wewe, enenda ukautangaze ufalme wa Mungu.” Mwingine akasema, “Bwana, nitakufuata, lakini niruhusu kwanza niwaage wale walio nyumbani kwangu.” Yesu akamwambia, “Mtu yeyote asiweke mkono wake.

“Akawaambia, Angalieni, jilindeni na choyo yote, maana uzima wa mtu haumo katika wingi wa mali yake. (Luka 12:15-16).

“Wala msitafute mtakacho kula na kunywa, wala msiwe na wasiwas. Kwa maana mataifa yote ya ulimwengu huyatafuta hayo, na Baba yenu anajua ya kuwa mnahitaji hayo. Badala yake, utafuteni ufalme wake, na hayo mtazidishiwa. "Msiogope, enyi kundi dogo, kwa kuwa Baba yenu ameona vema kuwapa ule ufalme; viuzeni mali zenu wape maskini. Jiwekeeni mifuko isiyochakaa, na hazina isiyisha mbinguni, mahali ambapo mwivi hakaribii, wala nondo asiharibu. Kwa maana hazina yenu ilipo, ndipo itakapokuwapo na mioyo yenu." (Luka 12:29-34).

Mali za kidunia haziwezi kutoa raha za milele.

“Bwana, je, wale wanaookolewa ni wachache?” Akawaambia, “Jitahidini kuingia kwa kupitia mlango ulio mwembamba. Kwa maana, nawaambia, wengi watatafuta kuingia, lakini hawataweza. Mara mwenye nyumba atakaposimama na kuufunga mlango,

nanyi mnaanza kusimama nje na kubisha mlangoni, mkisema, 'Bwana, tufungulie,' ndipo atakapowajibu, 'Sijui mlikotoka.'" (Luka 13:23-25) Wakati huo huo bwana wa nyumba atakaposimama na kuufunga mlango.

Wengi wanaotafuta hawako tayari kujitolea.

"Mmoja wa wale walioketi pamoja naye chakulani aliposikia hayo, akamwambia, Heri kila mtu atakayekula mkate katika ufalme wa Mungu. Lakini akamwambia, Mtu mmoja alifanya karamu kubwa, akawaalika watu wengi. Na wakati wa karamu, akamtuma mtumishi wake awaambie walioalikwa, Njoni, kwa maana kila kitu ni tayari. Lakini wote kwa pamoja wakaanza kutoa visingizio. Wa kwanza akamwambia, Nimenunua shamba, na sina budi kwenda kuliona. Tafadhali niwie radhi.' Na mwingine akasema, Nimenunua jozi tano za ng'ombe, na ninakwenda kuwachunguza. Tafadhali niwie radhi.' Na mwingine akasema, Nimeoa mke, kwa hiyo siwezi kuja. Basi yule mtumishi akaenda akampasha bwana wake habari hizo. Ndipo mwenye nyumba akakasirika, akamwambia mtumishi wake, Nenda upesi kwenye njia kuu na vichochoro vya mji, ukawalete maskini, na vilema, na vipofu, na viwete. Yule mtumishi akasema, 'Bwana, yale uliyoamuru yamefanyika, na bado iko nafasi. Yule bwana akamwambia mtumishi, 'Nenda kwenye njia kuu na viunga vya mji ukawashurutishe watu waingie, ili nyumba yangu ijae. Kwa maana nawaambia, hakuna hata mmoja wa wale walioalikwa atakayeionja karamu yangu.'" (Luka 14:15-24) .

Mwana mdogo alidai urithi wake SASA na baba yake akampa. Lakini aliitumia kwa ujinga. "Lakini alipopata fahamu, akasema, Ni watumishi wangapi wa baba yangu wanao na zaidi ya chakula, lakini mimi ninakufa hapa kwa njaal! Nitaondoka niende kwa baba

yangu na kumwambia, "Baba, nimekosa juu ya mbingu na mbele yako. sistahili tena kuitwa mwana wako. Nitende kama mmoja wa watumishi wako walioajiriwa.' Akainuka, akamwendea baba yake. Lakini alipokuwa angali mbali, baba yake akamwona, akamwonea huruma, akakimbia, akamkumbatia na kumbusu. Yule mtoto akamwambia, 'Baba, nimekosa juu ya mbingu na mbele yako, sistahili kuitwa mwana wako tena. Lakini baba akawaambia watumwa wake, Lileteni upesi vazi lililo bora zaidi, mkamvike, mpeni pete mkononi, na viatu miguuni mwake, mkamchinje; (Luka 15:17-24).

Watoto wote wa Mungu (watu) wametenda dhambi kwa ujinga. Tukibadili njia yetu ya kufikiri na kutenda na kumrudia Mungu, atatusamehe.

"Akawaambia wanafunzi wake, Majaribu ya dhambi yatakuja, lakini ole wake mtu yule ambaye yanaletwa ndani yake!

Kusababisha mtu kutenda dhambi kunaweza kuleta uharibifu wa milele.

Jiangalieni! Ndugu yako akikosa, mkemee; na akitubu, msamehe; na akikukosa mara saba kwa siku, na kurudi kwako mara saba, akisema, Nimetubu, lazima umsamehe." (Luka 17:1-4)

"Wakamletea hata watoto wachanga ili awaguse. Wanafunzi walipoona wakawakemea. Lakini Yesu akawaita, akisema, "Waacheni watoto waje kwangu, wala msiwazuie, kwa maana ufalme wa Mungu ni wao. Amin, nawaambia, Yeyote asiyepokea ufalme wa Mungu kama mtoto mchanga hataingia humo." (Luka 18:15-17).

Mtoto mdogo anatoa uaminifu bila reservation.

"Na wengine walipokuwa wakinena habari za hekalu, jinsi liliiyopambwa kwa mawe ya utukufu na matoleo, alisema, Na mambo haya mnayoyaona, siku zitakuja ambapo halitasalia jiwe juu ya jiwe ambalo halitabomolewa. Wakamwuliza, "Mwalimu, mambo haya yatakuwa lini, na ni nini ishara ya wakati mambo haya yanapotokea?" Akasema, Angalieni msije mkadanganywa. Kwa maana wengi watakuja kwa jina langu, wakisema, Mimi ndiye. na, 'Wakati umekaribia!' Msiwafuate tena, mtakaposikia habari za vita na machafuko, msitishwe, kwa maana hayo hayana budi kutukia kwanza, lakini ule mwisho hautakuwa mara moja. (Luka 21:5-9).

Hekalu lilikuwa kitovu cha Dini ya Kiyahudi. Kumbukumbu zote za nasaba za Walawi ziliwekwa hapa ili kujua ni nani anayepaswa kuwa Kuhani Mkuu. Ndani ya miaka michache uzao wa Daudi, Yesu wa Nazareti-Kristo Mwana wa Mungu, atasimamisha ufalme WAKE (Kanisa Lake), miongo michache baadaye (76 BK) Hekalu na Yerusalemu vitaharibiwa kabisa.

"Akawaambia mfano, "Angalieni mtini na miti yote; mara ikichanua majani, mwajionea wenyewe na kujua ya kuwa wakati wa kiangazi umekwisha kuwa karibu. Vivyo hivyo, mwonapo mambo haya yanatendeka, tambueni ya kuwa ufalme wa Mungu umekaribia. Amin, nawaambia, Kizazi hiki hakitapita hata yote yatimie. Mbingu na nchi hazitapita, lakini maneno yangu hayatapita. (Luka 21:29-33).

Muhtasari wa Injili ya Luka:

Vifungu hivi vya Injili ya Luka vinaangazia baadhi ya mafundisho ya Yesu na matendo yake wakati wa huduma yake. Yesu alihubiri habari njema ya ufalme wa Mungu na kufanya miujiza ili kuwasaidia wagonjwa au walioonewa. Aliamini kwamba kibali cha Mungu kilikuwa muhimu zaidi kuliko kibali cha watu, na aliwahimiza wafuasi wake watafute ufalme wa Mungu badala ya mali za kidunia.

Hata hivyo, Yesu pia alikabili upinzani kutoka kwa viongozi fulani wa kidini waliomshtaki kwa kutumia nguvu za roho waovu kufanya miujiza. Aliwaonya wafuasi wake wawe macho dhidi ya pupa na kujitahidi kuingia kwenye mlango mwembamba wa wokovu.

Vifungu hivyo pia vinaonyesha umuhimu wa kujitolea na ustahimilivu katika kumfuata Yesu, pamoja na uhitaji wa kushiriki habari njema na wengine. Yesu aliamini kwamba mtu ye yote angeweza kupokea wokovu, bila kujali asili au cheo chake, na aliwakaribisha wote wanaomtafuta kuja na kumfuata.

Yohana

“Hapo mwanzo kulikuwako Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu. Hapo mwanzo alikuwako kwa Mungu. Vyote vilifanyika kwa huyo, wala pasipo yeye hakikufanyika cho chote kilichofanyika. Ndani yake ndimo ulimokuwa uzima, nao ule uzima ulikuwa nuru ya watu. Nayo nuru yang’aa gizani, wala giza halikuiweza.” (Yohana 1:1-5)

Yesu ni Neno. Ujumbe wake wa msamaha uko karibu.

"Alikuwako ulimwenguni, na kwa yeye ulimwengu uliumbwa, lakini ulimwengu haukumtambua. Alikuja kwake, na watu wake hawakumpokea. Bali wote waliompokea aliwapa uwezo wa kufanyika watoto wa Mungu, ndio wale waliaminio jina lake; waliozaliwa, si kwa damu, wala si kwa mapenzi ya mwili, wala si kwa mapenzi ya mtu, bali kwa Mungu." (Yohana 1:10-13)

- Ni muhimu sana kutambua kwamba Yesu hakusamehe kila mtu dhambi zake. Anatoa tu haki ya kusamehewa dhambi, si kusamehe kila mtu.

"Kesho yake akamwona Yesu akija kwake, akasema, Tazama, Mwana-Kondoo wa Mungu, aichukuaye dhambi ya ulimwengu! (Yohana 1:29-30)

- Mwana-Kondoo wa Mungu, Yesu, ndiye chanzo ambacho mtu lazima atafute kutakaswa na dhambi.

"Amin, amin, nakuambia, Mtu asipozaliwa mara ya pili, hawezi kuuona ufalme wa Mungu." Nikodemo akamwambia, "Awezaje mtu kuzaliwa akiwa mzee? Hawezi kuingia tumboni mwa mama yake na kuzaliwa mara ya pili?" Yesu akajibu, Amin, amin, nakuambia, Mtu asipozaliwa kwa maji na kwa Roho, hawezi kuuingia ufalme wa Mungu. (Yohana 3:3-5)

- Kuzaliwa kunahitaji muungano. Kuzaliwa kwa maji na roho kunahitaji muungano wa mwanadamu na Mungu. Hii inafanywa kwa njia ya ubatizo katika damu ya Kristo.

"Kama vile Musa alivyomwinua yule nyoka jangwani, vivyo hivyo Mwana wa Adamu hana budi kuinuliwa, ili kila mtu amwaminiye awe na uzima wa milele." (Yohana 3:14-15)

"Amin, amin, nawaambia, Ye yote anayelisikia neno langu na kuamini (neno la Kiyunani pistero linalomaanisha kujitoa au

kumtumaini) ye ye aliye nituma yuna uzima wa milele. wala haingii hukumuni, bali amepita kutoka mautini kuingia uzimani." (Yohana 5:24)

"Neno lake hamna kukaa ndani yenu, kwa maana hamwamini ye ye aliye tumwa na ye ye. Mnayachunguza Maandiko kwa sababu mnadhani kwamba ninyi mna uzima wa milele ndani yake; na hao ndio wanaonishuhudia, lakini ninyi hamtaki kuja kwangu ili mpate uzima. (Yohana 5:38-40)

- Maandiko hayatoi uhai. Ni Kristo ambaye ndiye uzima wa kutoa uzima na lazima acae ndani yako.

"Yeyote anayekula (baadhi ya matoleo yanakula) mwili wangu na kunywa damu yangu hukaa ndani yangu, nami ndani yake. Kama vile Baba aliye hai alivyonituma, nami ninaishi kwa ajili ya Baba; Huu ndio mkate ulioshuka kutoka mbinguni, si kama mababa walivyokula, wakafa. Alaye mkate huu ataishi milele." (Yohana 6:56-58)

- Hulisha au kula(Kigiriki troógoon kutafuna, kutafuna) inasisitiza mchakato wa polepole; inatumika kwa mafumbo ya tabia ya kujilisha kiroho. (Kamusi ya Ufanuzi ya Vine)

"Mtakapokwisha kumwinua Mwana wa Adamu, ndipo mtakapoju ya kuwa mimi ndiye, na ya kuwa sifanyi neno kwa mamlaka yangu mwenyewe, bali nanena kama Baba alivyonifundisha. Naye aliye nituma yu pamoja nami; hakuniacha peke yangu, kwa maana nafanya siku zote yale yampendezayo." (Yohana 8:28-29)

"Yesu akawajibu, Amin, amin, nawaambia, Kila atendaye dhambi ni mtumwa wa dhambi; mtumwa hakai nyumbani hata milele;

mwana hukaa milele. Basi Mwana akiwaweka huru, mtakuwa huru kweli kweli." (Yohana 8:34-36)

- Mwanadamu ana chaguo la kuwa mtumwa wa dhambi au kumsihi Mungu awe mtumishi wake. "Ubatizo unaolingana na huo ndio unaowaokoa ninyi sasa, si kama kuondoa uchafu katika mwili, bali kama kusihii kwa dhamiri njema kwa Mungu kwa ufufuo wa Yesu Kristo." (1 Petro 3:21)

"Mimi ndimi mchungaji mwema. Nawajua walio wangu na walio wangu wananijua mimi, kama vile Baba anijuavyo mimi nami nimjuavyo Baba; nami nautoa uhai wangu kwa ajili ya kondoo. Na kondoo wengine ninao amba si wa zizi hili. Ni lazima niwalete pia, nao wataisikiliza sauti yangu. Kwa hiyo kutakuwa na kundi moja, mchungaji mmoja. Kwa sababu hiyo Baba ananipenda, kwa sababu nautoa uhai wangu ili niutwae tena. Hakuna mtu anayeninyang'anya, bali mimi nautoa kwa hiari yangu mwenyewe. Ninayo mamlaka ya kuutoa, na ninayo mamlaka ya kuutwaa tena. Agizo hili nalipokea kwa Baba yangu" (Yohana 10:14-18).

"Yesu akamwambia, Mimi ndimi njia, na kweli, na uzima. (Yohana 14:6-7)

- Uzima wa milele pamoja na "Baba" unapatikana tu kupitia utiifu kwa Kristo.

"Mkinipenda, mtazishika amri zangu. Nami nitamwomba Baba, naye atawapa Msaidizi mwingine, ili akae nanyi hata milele, ndiye Roho wa kweli; ambaye ulimwengu hauwezi kumpokea, kwa kuwa haumwoni wala haumtambui. Ninyi mnamjua, kwa maana anakaa kwenu, naye atakuwa ndani yenu." (Yohana 14:15-17)

Muhtasari wa Injili ya Yohana:

Andiko hili la Injili ya Yohana linasisitiza umuhimu wa Yesu Kristo na ujumbe wake wa msamaha. Inaeleza kwamba Yesu ni Neno, na kupitia kwake, vitu vyote vilifanyika. Pia inabainisha kwamba Yesu anampa kila mtu nafasi ya kusamehewa dhambi zake. Kuzaliwa mara ya pili kunahitaji muungano na Mungu, na hii inafanywa kwa njia ya ubatizo katika damu ya Kristo. Kristo ndiye chanzo ambacho mtu lazima atafute kutakaswa na dhambi. Maandiko hayatoi uzima; ni Kristo aliye uzima na lazima akae ndani yako. Kupitia imani, na kujitolea, katika Kristo, mtu anaweza kuwa na uzima wa milele na uhuru kutoka kwa dhambi. Yesu pia anajitambulisha kuwa Mchungaji Mwema ambaye hutoa uhai wake kwa ajili ya kondoo wake na kama njia, ukweli, na uzima, na hakuna mtu anayekuja kwa Baba isipokuwa kwa njia yake.

Mwanakondoo wa Mungu

“Nilitoka kwa Baba na nimekuja ulimwenguni, na sasa nauacha ulimwengu na kwenda kwa Baba.” “Yesu alipokwisha kusema hayo, akainua macho yake kuelekea mbinguni, akasema, “Baba, saa imefika; mtukuze Mwana wako, ili Mwana apate kukutukuza wewe, kwa kuwa umempa mamlaka juu ya wote wenye mwili, ili kuwapa uzima wa milele wale wote uliompa. Na uzima wa milele ndio huu, wakujue wewe, Mungu wa pekee wa kweli, na Yesu Kristo uliyemtuma. Nimekutukuza duniani, nikiisha kuimaliza kazi uliyonipa niifanye. Na sasa, Baba, unitukuze mimi pamoja nawe kwa utukufu ule niliokuwa nao pamoja nawe kabla ya ulimwengu kuwako.” (Yohana 16:28 - 17:1-5)

- Kazi ya Yesu ilikuwa kutangaza Ufalme wa kiroho ilikuwa karibu na kwamba makao mapya ya Mungu, moyo wa mwanadamu, si jengo la kimwili.

"Lakini sasa naja kwako, nami nayanena mambo haya ulimwenguni, ili wawe na furaha yangu ikamilike ndani yao. Mimi nimewapa neno lako, na ulimwengu umewachukia kwa sababu wao si wa ulimwengu, kama mimi nisivyo wa ulimwengu. siombi uwatoe katika ulimwengu, bali uwalinde na yule mwovu. Wao si wa ulimwengu, kama mimi nisivyo wa ulimwengu. Uwatakase kwa ile kweli; neno lako ni kweli. Kama vile ulivyonituma mimi ulimwenguni, nami niliwatuma wao ulimwenguni. Na kwa ajili yao najiweka wakfu mwenyewe, ili wao pia watakaswe katika ukweli. "Siwaombei hao tu, bali na wale watakaoniamini kwa neno lao, ili wote wawe na umoja; kama vile wewe, Baba, ulivyo ndani yangu, nami ndani yako; hao nao wawe ndani yetu, ili ulimwengu upate kusadiki ya kwamba ndiwe uliyenituma." (Yohana 17:13-21)

"Kikosi cha askari na jemadari wao na walinzi wa Wayahudi wakamkamata Yesu na kumfunga. Kwanza, wakampeleka kwa Anasi, kwa maana alikuwa baba mkwe wa Kayafa, ambaye alikuwa kuhani mkuu mwaka huo. Kayafa ndiye aliyekuwa amewashauri Wayahudi kwamba ingemfaa mtu mmoja afe kwa ajili ya watu." (Yohana 18:12-14)

- Mchakato ulikuwa umeanza kwa dhabihu ya dhambi kutolewa kwa Mungu.

"Kisha wakamchukua Yesu kutoka kwa nyumba ya Kayafa hadi kwenye makao makuu ya liwali. Ilikuwa asubuhi." (Yohana 18:28)

"Basi, Pilato akaingia tena katika makao makuu, akamwita Yesu na kumwambia, "Je, wewe ndiwe Mfalme wa Wayahudi?" Yesu akajibu, "Je, wasema hivi kwa nafsi yako, au wengine walikuambia juu yangu?" Pilato akajibu, "Je, mimi ni Myahudi? Taifa lako na makuhani wakuu wamekuleta kwangu. Umefanya nini?" Yesu akajibu, "Ufalme wangu si wa ulimwengu huu. Kama ufalme

wangu ungekuwa wa ulimwengu huu, watumishi wangu wangalipigana ili nisitiwe mikononi mwa Wayahudi. Lakini ufalme wangu si wa ulimwengu." Pilato akamwambia, "Basi wewe ni mfalme?" Yesu akajibu, "Wewe wasema kwamba mimi ni mfalme. Kwa ajili hiyo mimi nimezaliwa na kwa ajili hiyo nimekuja ulimwenguni ili niishuhudie kweli. Kila mtu aliye wa ukweli husikiliza sauti yangu." (Yohana 18:33-37)

"Basi, wakamchukua Yesu, 17 naye akatoka nje, hali amejichukulia msalaba wake, mpaka mahali paitwapo Fuvu la Kichwa, (kwa Kiebrania, Golgotha). 18 Hapo ndipo walipomsulubisha." (Yohana 19:16-18)

"Pilato naye aliandika ilani akaiweka juu ya msalaba. Ilisomeka, "Yesu wa Nazareti, Mfalme wa Wayahudi." (Yohana 19:19)

"Baada ya hayo Yesu, akijua ya kuwa yote yamekwisha malizika, akasema (ili Maandiko yatimie), Naona kiu. Hapo, mtungi uliojaa siki, wakaweka sifongo ilijojaa siki hiyo juu ya tawi la hisopo, wakampelekea kinywani. Yesu alipokwisha kuipokea ile siki, akasema, Imekwisha, akainama kichwa, akaitoa roho yake. (Yohana 19:28-30)

- Sasa Mwanakondoo wa Mungu alitolewa dhabihu.

Muhtasari wa Mwanakondoo wa Mungu:

Andiko linalezea hadithi ya maisha na utume wa Yesu Kristo, kama ilivyoandikwa katika kitabu cha Yohana katika Biblia. Yesu anatangaza ufalme wa kiroho na makao mapya ya Mungu katika mioyo ya wanadamu, badala ya jengo la kimwili. Yeye pia huwafundisha wafuasi wake kweli na neno la Mungu na kuwaombea watakaswe (kufanya "takatifu" au "kuwekwa kando" kwa kusudi) katika kweli.

Andiko hilo pia linalezea kukamatwa kwa Yesu, kuhukumiwa, na kusulubishwa, ambapo anatolewa kama dhabihu ya dhambi kwa Mungu. Yesu analetwa mbele ya Pilato, ambaye anamuuliza juu ya kuwa Mfalme wa Wayahudi. Yesu anafafanua kwamba ufalme wake si wa ulimwengu huu na kwamba alikuja ulimwenguni ili kushuhudia ukweli. Kisha anasulubishwa, na Pilato aandika maandishi yanayomtangaza kuwa Mfalme wa Wayahudi. Yesu anakufa msalabani, akitimiza Maandiko na kutangaza kwamba utume wake umekamilika.

Ufufuo - Ushindi juu ya Kifo, umiliki wa Shetani juu ya mwanadamu

Hata siku ya kwanza ya juma Mariamu Magdalene alikwenda kaburini mapema, kungali giza bado, akalionna lile jiwe limeondolewa kaburini. Lakini Mariamu alisimama nje ya kaburi akilia, naye alipokuwa akilia aliinama kuchungulia kaburini. Akaona malaika wawili wenyewe mavazi meupe wameketi pale mwili wa Yesu ulipokuwa umelazwa, mmoja kichwani na mwingine miguuni. Wakamwambia, "Mama, kwa nini unalia?" Akawaambia, "Wamemwondoa Bwana wangu, na sijui walikomweka." Baada ya kusema hayo, akageuka nyuma, akamwona Yesu amesimama. (Yohana 20:1-2, 11-14)

- Kifo cha Milele kilikuwa kimeondolewa. Shetani alishindwa. Ushindi ulikuwa wa Kristo.

"Yesu akamwambia, "Mama, kwa nini unalia? Unamtafuta nani?" Akidhania kuwa mtu huyo ndiye mtunza bustani, akamwambia, Bwana, ikiwa umemchukua, niambie ulipomweka, nami nitamchukua. Yesu akamwambia, "Mariamu." Akageuka na kumwambia kwa Kiaramu, "Raboni!" (Maana yake ni Mwalimu).

Yesu akamwambia, "Usinishike, kwa maana sijapaa kwenda kwa Baba, bali enenda kwa ndugu zangu ukawaambie, Ninapaa kwenda kwa Baba yangu naye ni Baba yenu, kwa Mungu wangu naye ni Mungu wenu." (Yohana 20:15-17) Yesu akamwambia, 'Ninapaa kwenda kwa Baba yangu na Baba yenu.

"Ikawa jioni ya siku ile, siku ya kwanza ya juma, pale walipokuwa wanafunzi, milango imefungwa kwa hofu ya Wayahudi, Yesu akaja akasimama kati yao, akawaambia, Amani iwe kwenu. Baada ya kusema hayo, akawaonyesha mikono yake na ubavu wake. Ndipo wanafunzi wakafurahi walipomwona Bwana. Yesu akawaambia tena, "Amani iwe kwenu. Kama vile Baba alivyonituma mimi, nami nawatuma ninyi." Naye akiisha kusema hayo, akawavuvia, akawaambia, Pokeeni Roho Mtakatifu. (Yohana 20:19-22)

Ufufuo wa Kristo ulithibitisha kuwa alikuwa Mungu katika mwili wa mwanadamu - Emanuel, Mungu pamoja nasi. Hapo awali Yesu alimwambia Martha "Mimi ndimi huo ufufuo na uzima. Yeye aniaminiye mimi, ajapokufa, atakuwa anaishi, na kila aishiye na kuniamini hatakuwa hata milele. (Yohana 11:25-26)

"Ingawa milango ilikuwa imefungwa, Yesu akaja akasimama kati yao, akasema, Amani iwe kwenu. Kisha akamwambia Tomaso, "Lete kidole chako hapa uitazame mikono yangu; nyosha mkono wako na uweke ubavuni mwangu. Usikufuru, bali amini." Tomaso akamjibu, "Bwana wangu na Mungu wangu!" Yesu akamwambia, "Je, umeamini kwa sababu umeniona? Heri wale ambao hawajaona lakini wamesadiki." (Yohana 20:26-29)

Kumfuata Shetani bila mafanikio kumjaribu Yesu, alienda kwa watu ambao Mungu kuititia Musa aliwapa uhuru kutoka kwa utumwa na sheria ambazo kwazo wangeweza kuishi kwa

kumpendeza. Aliwatangazia wale walioijua sheria watubu (kubadili jinsi unavyofikiri, na kutenda) kwa maana Ufalme ulikuwa karibu.

Muhtasari “Ufufuo:”

Ufufuo wa Yesu Kristo ni tukio kuu katika Ukristo. Kulingana na andiko hilo, siku ya kwanza ya juma, Maria Magdalene alikwenda kwenye kaburi ambalo Yesu alikuwa amezikwa na kukuta jiwe limeondolewa. Aliona malaika wawili waliomwambia kwamba Yesu amefufuka kutoka kwa wafu. Baadaye, Yesu alimtokea Mariamu na wanafunzi wengine, akithibitisha kwamba alikuwa ameshinda kifo na kumshinda Shetani. Ufufuo wake ulionyesha kwamba alikuwa Mwana wa Mungu na kwamba uzima wa milele ulipatikana kwa wale walioamini na kujitolea kuishi kwa ajili Yake ndani Yake.

Zaidi ya hayo, andiko hilo linaeleza kwamba ufufuo wa Yesu ulikuwa ishara kwamba alikuwa Mungu katika mwili wa kibinadamu, Emmanueli, kumaanisha Mungu pamoja nasi. Katika Yohana 11:25-26, Yesu alimwambia Martha, “Mimi ndimi huo ufufuo na uzima. Yeye aniaminiye mimi, ajapokufa, ataishi; Kauli hii inasisitiza umuhimu wa imani katika Yesu kama njia ya uzima wa milele. Yesu pia aliwaagiza wafuasi wake watubu na kubadili njia zao, jinsi wanavyofikiri na kutenda, kwa kuwa Ufalme wa Mungu ulikuwa karibu.

Ufufuo wa Yesu ni tukio muhimu katika Ukristo, linalowakilisha ushindi juu ya kifo na Shetani. Kupitia ufufuo Wake, Yesu alionyesha uungu Wake na kutoa njia ya uzima wa milele kwa wale wanaomwamini. Ufufuo ni kanuni kuu ya theolojia ya Kikristo, inayosisitiza umuhimu wa imani na toba kwa wale wanaotafuta njia ya wokovu.

Muhtasari - wa Jumbe kutoka kwa Injili

Kifo na Ufufuo wa Yesu:

- ilitimiza ahadi ya Mungu na kuponda nguvu za Shetani za kifo.
- alibariki watu wote kwa kutoa nafasi ya kurejeshwa kwa Mungu.
- Kama mzao wa Daudi, katika siku chache za Pentekoste angeanzisha a

Ufalme wa Kiroho, usio wa ulimwengu huu ambapo Mungu aliwaweka watu wake wasafishwe

dhambi kwa damu ya “Mwana-Kondoo wa Mungu.”

- Siku ya Pentekoste, Baba alitimiza ahadi yake na Yesu akamwaga Roho. “Basi yeye akiisha kupandishwa hata mkono wa kuume wa Mungu, na kupokea kwa Baba ahadi ya Roho Mtakatifu, alimimina hii mnayoona na kusikia sasa. (Matendo 2:33) Ubatizo wa Roho Mtakatifu ni ule ambao Yesu alifanya kwa Roho siku ya Pentekoste katika kutimiza ahadi ya Baba – Yesu alimimina Roho juu ya wote wenyewe mwili. Kisha Roho akapatikana kwa watu wote waliookolewa, bila ubaguzi wa rangi (Wayahudi au wapagani) au nafasi katika serikali ya Mungu (kuhani, nabii, n.k.). Kumbuka: Ubatizo wa Roho ulikuwa daima ahadi na kamwe sio amri. (Kutoka kwa "Roho Mtakatifu" na Joe McKinney)

“Basi nyumba yote ya Israeli na wajue yakini ya kwamba Mungu amemfanya Yesu huyo mliyemsulibisha kuwa Bwana na Kristo. “Waliposikia hayo wakachomwa miyo yao, wakamwambia

Petro na mitume wengine, "Ndugu zangu, tufanye nini?" Petro akawaambia, "Tubuni mkabatizwe kila mmoja wenu kwa jina la Yesu Kristo, mpate ondoleo la dhambi zenu, nanyi mtapokea kipawa cha Roho Mtakatifu. Kwa maana ahadi hii ni kwa ajili yenu, na kwa watoto wenu, na kwa wote walio mbali, kila mtu ambaye Bwana Mungu wetu atamwita kwake." Na kwa maneno mengine mengi, alishuhudia na kuendelea kuwahimiza akisema, "Jiokoeni na kizazi hiki chenye ukaidi." Basi wale waliolipokea neno lake wakabatizwa, na siku hiyo wakaongezeka watu wapata elfu tatu.' (Matendo 2:36-41)

Muhtasari - wa Jumbe kutoka kwa Injili:

Ujumbe kutoka katika Injili unahusu kifo na ufufuo wa Yesu. Andiko hilo linakazia kwamba dhabihu ya Yesu ilitimiza ahadi ya Mungu na kuvunja nguvu za Shetani za kifo, na kuwapa watu wote fursa ya kurudishwa kwa Mungu. Akiwa mzao wa Daudi, Yesu alianzisha ufalme wa kiroho siku ya Pentekoste, ambapo watu wa Mungu wanasafishwa na dhambi kwa damu ya "Mwana-Kondoo wa Mungu."

Maandiko yanasisitiza umuhimu wa siku ya Pentekoste, ambapo Baba alitimiza ahadi yake na kumwaga Roho Mtakatifu hivyo kutimiza ahadi ya Baba. Hili lilifanya Roho apatikane kwa watu wote waliookolewa, bila kujali rangi au nafasi yao katika ufalme wa Mungu.

Andiko hilo linamalizia kwa kunukuu kutoka katika Matendo 2:36-41 , ambapo Petro anawahimiza watu watubu (kubadili jinsi wanavyofikiri na kutenda) na kubatizwa katika jina la Yesu Kristo kwa ajili ya ondoleo la dhambi zao. Ahadi hii ni kwa ajili ya watu wote, na wale waliolipokea neno lake walibatizwa, na

watu wapata elfu tatu waliongezwa siku ile. Kwa ujumla, muhtasari huo unakazia dhabihu ya Yesu na fursa ambayo inatoa kwa watu kukombolewa na kurejeshwa kwa Mungu.